

SNABBKURS I FRED

Välkomna till världen BRIGG! Här ska vi prata om fred! Fred är ett brett och stort begrepp som rymmer en massa saker. Fred är en förutsättning för att alla människor ska känna sig fria och trygga i sin vardag. Därför är det viktigt att förstå vad fred kan betyda. Som en introduktion till er tid i världen BRIGG ska ni få göra en snabbkurs i fred i form av en tipspromenad!

Tipspromenaden är utvecklad av Svenska Freds och Fredsakademin. Svenska Freds är världens äldsta ännu aktiva fredsförening och Fredsakademin är Svenska Freds ungdomssatsning. Svenska Freds är en organisation för människor som är övertygade om att konflikter kan lösas utan våld och med fredliga medel.

Tipspromenaden är en kortversion av den digitala kursen Snabbkurs i fred. Den som gör kursen blir certifierad fredsförmedlare med fördjupad kunskap om hållbar fred och mänsklig säkerhet och verktyg för att kunna bidra till en fredligare och säkrare värld. Om ni blir sugna på att göra kursen efter tipspromenaden finns den på fredsakademin.se och tar ca 30 minuter att göra.

Tipspromenaden består av tio delar där ni som grupp både kommer få svara på frågor och lösa praktiska uppgifter. Bra att veta är att vissa frågor endast har ett korrekt svarsalternativ medan andra kan ha flera korrekta svar. Ni har också fått papper och penna för att kunna fylla i svaren.

Glöm inte att kolla hur det gick för er på tipspromenaden i facit efteråt. Där kan ni också få tips på var ni kan lära er mer!

Lycka till!

SNABBKURS I FRED

1. MÄNSKLIG SÄKERHET

1994 lanserade FN:s utvecklingsprogram begreppet “mänsklig säkerhet” för att visa att säkerhet inte bara handlar om militären och att skydda en stats gränser, utan även om vad människor behöver för att känna sig trygga och säkra i sin vardag. Mänsklig säkerhet består av 7 delar.

Ekonomisk
säkerhet

Matsäkerhet

Hälsosäkerhet

Miljösäkerhet

Personlig
säkerhet

Politisk
säkerhet

Grupper
säkerhet

FN BESKREV MÄNSKLIG SÄKERHET SOM

“Barnet som inte dog, smittan som aldrig spred sig, arbetstillfällena som inte gick förlorade, motsättningen som inte exploderade i våld, den oliktänkande som inte tystades.”

SNABBKURS I FRED

FRÅGA 1

VAD ÄR MÄNSKLIG SÄKERHET?

1. Att ett lands gränser ska skyddas från militära attacker

X. Att alla svenskar ska lära sig hantera vapen

2. Att känna sig trygg i sin vardag och inte vara rädd för att utsättas för våld eller hot

SNABBKURS I FRED

2. HÅLLBAR FRED

Många tänker på fred som avsaknaden av krig och väpnat våld men fred är mycket mer än så. För att freden ska bli hållbar behöver vi investera i det som leder till fred och inte det som förbereder för krig, såsom militär upprustning. I ett samhälle med hållbar fred accepteras inte förtryck, diskriminering, ojämlikhet och annat som kan leda till våld.

Det mest effektiva sättet att undvika väpnade konflikter är att se till att de inte bryter ut alls. I ett samhälle med hållbar fred finns verktyg för att hantera konflikter med fredliga medel så att de aldrig blir våldsamma.

SNABBKURS I FRED

FRÅGA 2

VAD ÄR HÅLLBAR FRED?

1. Att det inte är krig och våld
- X. Att vi kan lösa konflikter utan våld och med fredliga medel
2. Ett samhälle fritt från förtryck och diskriminering

SNABBKURS I FRED

3. HUR HÄNGER MÄNSKLIG SÄKERHET IHOP MED FRED?

För att skapa hållbar och varaktig fred krävs det, utöver att hantera de grundläggande orsakerna till att konflikter blivit väpnade, att vi investerar i mänsklig säkerhet.

När vi känner oss trygga och säkra i vår vardag, när våra grundläggande behov är tillgodosedda och vi inte upplever oss förtryckta eller rädda, är förutsättningarna väldigt bra för att kunna bygga och upprätthålla ett tryggt och fredligt samhälle.

Att säkerställa att alla mänskliga rättigheter respekteras och att investera i mänsklig säkerhet är därför de mest effektiva sätten att skapa hållbar fred och se till att krig inte bryter ut.

UPPGIFT 3

SKAPA TILLSAMMANS!

MÅLA ETT TECKEN SOM NI ASSOCIERAR TILL FRED

SNABBKURS I FRED

4. HUR STOPPAR VI KRIG OCH HUR FÖRHINDRAR VI DEM?

Krig och väpnade konflikter innebär katastrof för de människor som drabbas. Krig och väpnade konflikter leder ofta till andra, stora humanitära katastrofer som kan hota människors trygghet och rättigheter. Det kan till exempel handla om brist på mat, rent vatten och sjukvård eller att tvingas fly från sitt hem.

När ett krig brutit ut är det därför viktigt att vi gör allt vi kan för att få stopp på våldet. Det är också viktigt att vi gör allt vi kan för att se till att krig aldrig bryter ut. Det finns flera verktyg för det.

DIPLOMATI, SAMTAL OCH DIALOG

Diplomati, samtal och dialog är verktyg som kan användas både för att förhindra väpnade konflikter och för att nå en överenskommelse och få stopp på våld. Även om militärt våld ibland används kortsiktigt för att få stopp på våld kan militära medel aldrig ensamt lösa en konflikt och skapa hållbar fred. I slutändan måste det till diplomatiska lösningar.

Det övergripande syftet med diplomati är att genom dialog och kompromisser lösa konflikter utan våld och med fredliga medel.

AVSPÄNNING

Vissa menar att ett starkt militärt försvar kan bidra till att avskräcka andra från att attackera militärt. Militär upprustning kan dock leda till ökad misstro och spänning, eftersom ingen vill känna sig i underläge och därför rustar upp mer när andra gör det. Avskräckning och upprustning kan därför öka risken för väpnad konflikt. Istället bör vi satsa på avspänning och att förebygga väpnade konflikter med metoder som vi vet fungerar, såsom investeringar i mänsklig säkerhet, samarbete och diplomati.

SNABBKURS I FRED

INVESTERINGAR I MÄNSKLIG SÄKERHET

Det finns flera orsaker till varför krig och väpnade konflikter kan bryta ut och det beror också alltid på den specifika situationen. Bristande demokrati, ojämlik fördelning av makt och resurser eller andra samhällseliga brister är exempel på förhållanden som kan öka risken för väpnad konflikt.

Det betyder att risken för våld eller väpnad konflikt kan öka om inte alla delar av mänsklig säkerhet är uppfyllda, det vill säga när människor och grupper känner sig osäkra eller inte har sina grundläggande rättigheter tillgodosedda. Att tillgodose mänsklig säkerhet är därför ett effektivt sätt att förhindra att väpnade konflikter bryter ut från första början.

För att få stopp på våld när det väl har blivit krig krävs ofta en kombination av flera åtgärder. För att förebygga väpnade konflikter krävs det att vi ständigt investerar i det som skapar fred. I grunden handlar det om att människor måste känna sig säkra i sin vardag och ha sina mänskliga rättigheter respekterade.

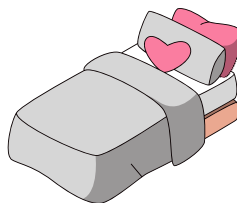

UPPGIFT 4

VAD BEHÖVER NI FÖR ATT KÄNNA ER TRYGGA I ER VARDAG?

KOM ÖVERENS OM TRE SAKER OCH ANTECKNA

FREDSAKADEMIN

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

SNABBKURS I FRED

5. HUR VÅRA RESURSER INVESTERAS PÅVERKAR VILKA MÖJLIGHETER VI HAR ATT MÖTA OLIKA SÄKERHETSHOT

När vi pratar om säkerhet, säkerhetshot och säkerhetspolitik förknippas det oftast med ett säkerhetsperspektiv som utgår från att staters gränser ska skyddas mot militära hot med militära medel. Men de allra flesta säkerhetsutmaningar som riskerar att göra människor osäkra kan inte lösas militärt, till exempel sociala orättvisor, pandemier och klimatförändringar.

Budgeten för försvar och samhällets krisberedskap kommer öka kraftigt de kommande åren. Samtidigt kommer andra budgetområden, såsom hälso- och sjukvård, sänkas.

Hela Sveriges budget, Sveriges utgifter under ett år, motsvarar runt 1200 miljarder. Budgeten fördelas på 27 olika utgiftsområden, däribland försvar och samhällets krisberedskap, hälso- och sjukvård samt ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Nu ska ni få investera pengar i ett område precis som politiker gör när de fördelar statsbudgeten. Ni får en mindre budget än hela statsbudgeten och får bara välja ett område och varje område motsvarar ett värde av 7 miljarder kronor.

SNABBKURS I FRED

UPPGIFT 5

OM NI HADE HAFT 7 MILJARDER KRONOR, VILKET AV ALTERNATIVEN NEDAN HADE NI INVESTERAT I?

175 000 personer kan få 1 dygns intensivvårdsbehandling på sjukhus

250 000 säkra förlossningar i Sverige

En ny A26-ubåt till Sveriges militära försvar

800 915 familjer som kämpar med att klara vardagen i klimatkrisen får solpanel av UNHCR

20 miljoner familjer som akut tvingats på flykt kan få mat i en månad med Röda Korsets matpaket

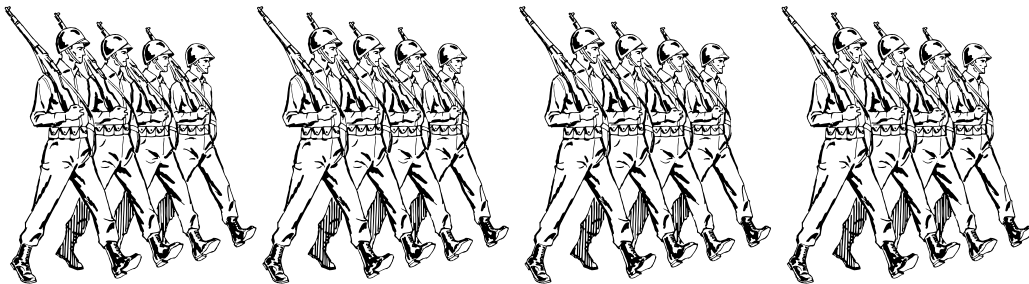
175 nya vindkraftverk i Sverige

SNABBKURS I FRED

6. VÄRNPLIKT - VAD INNEBÄR DET?

2017 återaktiverades värnplikten igen efter att ha varit vilande i fredstid sedan 2010. Eftersom Sveriges budget för försvar och samhällets krisberedskap kommer öka kommer också fler unga att kallas till värnplikt. Målet är att minst 8000 unga ska göra värnplikt 2025 men denna siffra kan komma att öka.

Värnplikt innebär att du som fyllt 18 år förväntas genomföra en militär grundutbildning med syfte att vara del av Sveriges försvar vid behov. Efter den militära grundutbildningen kan du också tvingas att delta i militärövningar och krigsplaceras.

En plikt betyder att du är skyldig att göra vissa saker och kan straffas med böter eller fängelse om du inte gör det. Om du kallas till mönstring med fysiska och psykologiska tester måste du gå dit och därefter genomföra militär grundutbildning om du kallas till det.

SNABBKURS I FRED

FRÅGA 6

VAD MENAS MED ATT VÄRNPLIKTEN ÄR EN **PLIKT**?

1. Att alla 18-åringar måste mönstra

X. Att du kan välja själv om du vill göra värnplikten

2. Att du är skyldig att göra vissa saker och kan straffas med böter eller fängelse om du inte gör det

SNABBKURS I FRED

7. VARFÖR ÅTERAKTIVERADES VÄRNPLIKTEN?

Värnplikten återaktiverades bland annat för att inte tillräckligt många sökte till militär grundutbildning frivilligt. En annan anledning var att det ansågs behövas ett starkare försvar i och med ökade spänningar i omvärlden.

Att nå säkerhet genom militär utrustning och ett starkare försvar utgår från ett säkerhetsperspektiv där det är staters gränser som ska skyddas med militära medel. Värnplikten bygger därmed på grundantagandet att fred och säkerhet kan garanteras med militära medel, och att väpnat våld är nödvändigt för att hantera konflikter och hot.

Det finns dock andra sätt att skapa fred och säkerhet. Det finns också många som inte tror på våld som konfliktlösningsmetod och personer som inte vill bära vapen och som därför inte vill göra värnplikt.

Svenska Freds var med och drev igenom rätten till vapenfri tjänst under 1920-talet och har idag en fond som heter Kampfonden som stöttar totalvägrare och vapenvägrare.

Om du är en av dem som inte vill göra värnplikt eller inte bära vapen kan du t ex ansöka om vapenfri tjänst eller kontakta organisationer som Svenska Freds för att få stöd eller svar på frågor. Svenska Freds har i över 100 år stått upp för allas rätt att slippa bära vapen och stöttat dem som inte vill vara del av det militära systemet.

SNABBKURS I FRED

FRÅGA 7

OM MAN INTE VILL GENOMFÖRA VÄRNPLIKTEN
KAN MAN ANSÖKA OM...?

1. Uppskov

X. Vapenfri tjänst

2. Dispens

SNABBKURS I FRED

8. FREDARBETE - HUR SKAPAS FRED?

För hållbar fred krävs det att vi arbetar för mänsklig säkerhet och motverkar strukturer som kan leda till våld.

Vi kan arbeta för att stoppa vapenexport som förvärrar konflikter, vi kan förbjuda vapentyper som riskerar att drabba civila och se till att resurser investeras i mänsklig säkerhet som kan leda till trygghet i människors vardagliga liv.

Allt det här går att göra genom att till exempel sprida kunskap, skapa debatt och mobilisera människor så att vi når ut till fler. Civilsamhället har lyckats flera gånger och på så sätt förändrat historien!

EXEMPEL FRÅN CIVILSAMHÄLLET

KÄRNVAPEN

Kärnvapen får sin kraft från kärnreaktion och skapar stort mänskligt lidande om de används. I augusti 1945 användes kärnvapen för första, och hittills enda gången i krig, efter att USA släppte två atombomber över Hiroshima och Nagasaki i Japan. Över hundra tusen människor dog omedelbart och till följd av skador. Ännu fler har dött av skador och sjukdomar orsakade av atombombernas radioaktivitet. Världens fredsaktivister har sedan 1945 kämpat för att kärnvapen aldrig ska användas igen. Svenska Freds har engagerat sig i kärnvapenfrågan sedan 50-talet och är sedan 2008 en del av det internationella nätverket ICAN. 2017 vann ICAN Nobels fredspris för sitt arbete och 2021 blev kärnvapen förbjudna enligt internationell lag.

SNABBKURS I FRED

PERSONMINOR

Minor är en vapentyp som göms i marken och exploderar när någon kliver på dem. De drabbar oftast civila och kan ligga kvar i årtionden om de inte tas bort. Civilsamhällesorganisationer i ett flertal länder gick samman för att driva på för ett internationellt förbud mot minor och Svenska Freds drev arbetet i Sverige. År 1999 trädde förbudet mot personminor i kraft tack vare civilsamhällets påtryckningar och idag finns det hopp om att världen kan bli helt minfri.

KLUSTERVAPEN

Klustervapen är en större bombkapsel som rymmer många mindre bomber och har använts i ett flertal krig. 98% av dem som drabbas av klustervapen är civila. 2003 bildades en internationell kampanj för att verka för ett förbud mot klustervapen där Svenska Freds var ledande i kampanjarbetet i Sverige. Den 1 augusti 2010 trädde det internationella förbudet i kraft och idag har över en miljon klustervapen skrotats.

MÖRDARROBOTAR

Mördarrobotar är helt autonoma vapensystem som med hjälp av artificiell intelligens kan söka och identifiera mål och använda dödligt våld - helt utan mänsklig inblandning. Detta bryter mot folkrättsliga principer och mot mänsklig värdighet.

Mördarrobotar har, vad vi vet, ännu inte använts, men utvecklingen går framåt i rasande tempo och om de skulle används kommer det få förödande konsekvenser. 2013 lanserades därför en kampanj av fler än 180 civilsamhällesorganisationer som slog sig samman för att stoppa utvecklingen av mördarrobotar. Svenska Freds är en del av kampanjen.

SNABBKURS I FRED

FRÅGA 8

VILKA AV DESSA VAPENTYPER HAR HITTILLS
FÖRBJUDITS ENLIGT INTERNATIONELL LAG?

1. Kärnvapen

X. Klustervapen

2. Mördarrobotar

SNABBKURS I FRED

9. RESOLUTION 2250

I arbetet för en fredligare och säkrare värld behövs alla, inte minst unga. 2015 antog FN Resolution 2250 - agendan för unga, fred och säkerhet. En FN-resolution är en formell text om beslut i FN-systemet och är bindande för FNs medlemsstater om säkerhetsrådet fattat beslutet om resolution.

Resolution 2250 är fattad av FNs säkerhetsråd och ger legitimitet till samt lyfter ungas rätt att delta i fredsarbete. Agendan belyser också vikten av att inkludera unga eftersom unga är viktiga aktörer för hållbar fred och säkerhet.

SNABBKURS I FRED

FRÅGA 9

VAD KALLAS RESOLUTION 2250?

1. Agendan för unga, fred och säkerhet
- X. Agendan för ungas bidrag till internationellt fredsarbete
2. Agendan för ungas delaktighet

SNABBKURS I FRED

10. ALLA KAN BIDRA TILL SÄKERHETSARBETET

Det finns olika sätt att se på säkerhet. Ett perspektiv är det traditionella sättet där nationen ska skyddas med militära medel. Ett starkt militärt försvar med våld och vapen kan dock inte skapa hållbar fred och demokrati. Istället krävs det att vi lyfter fredliga alternativ och det som skapar trygghet och säkerhet i individers vardag, alltså det som leder till mänsklig säkerhet.

Fred är en ständig process som vi alla är med och skapar varje dag.

Du kan därför vara en viktig del i fredsarbetet genom att till exempel utbilda dig, sprida kunskap, ställa krav på makthavare, diskutera med någon du känner, ställa kritiska frågor, sätta stopp för kränkningar eller gå Fredsakademins utbildning i fred och ledarskap.

Du måste inte ha gjort lumpen, vara stark, uthållig eller expert på fredsfrågor för att bidra i arbetet för en fredligare och säkrare värld. Det enda som krävs är att du använder din röst på det sätt som du vill.

UPPGIFT 10

SKRIV NED TRE SAKER SOM NI KAN
TÄNKA ER ATT GÖRA FÖR FRED!

FREDSKADEMIN

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

SNABBKURS I FRED

BRA JOBBAT!

Nu är ni helt klara med tipspromenaden och har tagit er in i världen BRIGG. Här kan ni rätta era svar och få tips på var ni kan lära er mer om frågorna! Vi hoppas att ni har blivit mer nyfikna på Svenska Freds och Fredsakademin och att vi kanske får höra från någon av er som vill vara med oss i arbetet för en fredligare värld.

Passa på att göra Snabbkurs i fred och bli certifierad fredsförmedlare när ni har era nya kunskaper färska i minnet!

GÖR SNABBKURS I FRED OCH BLI CERTIFIERAD FREDSFÖRMEDLARE!

LÄS MER OM
FREDSAKADEMIN

LYSSNA PÅ
FREDSPODDEN

BLI
FREDS
COACH

ENGAGERA
DIG

SNABBKURS I FRED

FACIT

FRÅGA 1: VAD ÄR MÄNSKLIG SÄKERHET?

RÄTT SVAR: 2. Att känna sig trygg i sin vardag och inte vara rädd för att utsättas för våld eller hot
– *Mänsklig säkerhet handlar om det som gör oss människor säkra och trygga i vår vardag.*

LÄS MER: <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/fred-och-sakerhet/>

FRÅGA 2: VAD ÄR HÅLLBAR FRED? (FLERSVARFRÅGA)

ALLA SVAR RÄTT: 1. Att det inte är krig och våld

X. Att vi kan lösa konflikter utan våld och med fredliga medel

2. Ett samhälle fritt från förtryck och diskriminering

– *Hållbar fred är mer än enbart avsaknaden av väpnat våld. För ett samhälle med hållbar fred behöver vi investera i det som leder till fred.*

LÄS MER: <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/fred-och-sakerhet/>

FRÅGA 6: VAD INNEBÄR DET ATT VÄRNPLIKTEN ÄR EN PLIKT?

RÄTT SVAR: 2. Att du är skyldig att göra vissa saker och kan straffas med böter eller fängelse om du inte gör det

– *Om du får ett brev från Plikt- och prövningsverket med uppmaning om att fylla i mönstringsunderlaget och om du kallas till mönstring eller värnplikt måste du göra det.*

LÄS MER: <https://fredsakademin.se/varnplikt/>

FRÅGA 7: OM MAN INTE VILL GENOMFÖRA VÄRNPLIKTEN KAN MAN ANSÖKA OM...?

RÄTT SVAR: X. Vapenfri tjänst

– *Svenska Freds var med och drev igenom rätten till vapenfri tjänst på 1920-talet och ger stöd till den som inte vill bära vapen eller vara del av det militära systemet.*

LÄS MER: <https://fredsakademin.se/vapenfri-tjanst/>

FRÅGA 8: VILKA AV DESSA VAPENTYPER HAR FÖRBUDITS ENLIGT INTERNATIONELL LAG? (FLERSVARFRÅGA)

TVÅ RÄTTA SVAR: 1. Kärnvapen 2. Klustervapen

– *Personminor förbjöds år 1999, klustervapen 2010 och kärnvapen 2021.*

Mördarrobotar är fortfarande inte förbjudna, men vi arbetar hårt för att få till ett förbud snart.

LÄS MER: <https://www.svenskafreds.se/vad-vi-gor/nedrustning/>

FRÅGA 9: VAD KALLAS RESOLUTION 2250?

RÄTT SVAR: 1. Agendan för unga, fred och säkerhet

– *Resolution 2250 – Agendan för unga, fred och säkerhet ger legitimitet till och belyser ungas rätt till att delta i arbete med freds- och säkerhetsfrågor.*

LYSSNA PÅ AVSNITT #20 AV FREDSPODDEN: <https://fredsakademin.se/fredspodden/>

SNABBKURS I FRED

1

X

2

FRÅGA 1

--	--	--

FRÅGA 2

--	--	--

UPPGIFT 3

--

UPPGIFT 4

--

UPPGIFT 5

--

FRÅGA 6

--	--	--

FRÅGA 7

--	--	--

FRÅGA 8

--	--	--

FRÅGA 9

--	--	--

UPPGIFT 10

--